

Právna regulácia zvýšenia základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti v intenciách českej a slovenskej obchodnoprávnej normatívnej úpravy

Daniel Jakubovič*

I. ÚVODOM

Predmetom tohto článku je právne analyzovanie postupu zvýšenia základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti podľa toho času platnej a účinnej normatívnej právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 210 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení (ďalej len „Obchodný zákonník“). Autor sa snaží poukázať na niektoré terminologické nedostatky a aplikačné nástrahy zákonodarcom zvolenej koncepcie tohto spôsobu zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti. Právna komparácia s českým Obchodným zákonníkom¹ má zdôrazniť skutočnosť, akým smerom by sa eventuálna novelizácia mohla uberať.

Ak by som mal negatívne enumerovať, čo nie je predmetom tohto článku, tak musím uviesť, že predmetom nie je právny výklad a následná právna komparácia zákonodarcom zvolenej koncepcie vedenia obchodného registra² na území Českej republiky s koncepciou aplikovanou na území Slovenskej republiky, s tým súvisiace právne otázky nevynímajúc, ako ani právny rozbor ostatných spôsobov zvyšovania základného imania akciovej spoločnosti – výlučne teda len postup zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti na základe rozhodnutia jej predstavenstva,³ resp. predstavenstvom akciovej spoločnosti.⁴

* JUDr. Daniel Jakubovič, PhD., Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, katedra obchodného, finančného a hospodárskeho práva, sudca

¹ Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník v znení neskorších predpisu (skrátene ako „Obchodní zákoník“).

² S poukazom na rozdiely normatívno-právnej koncepcie v kreovaní obchodného registra – v Českej republike obchodné registri ako vecne príslušné vedú krajské sudy, na rozdiely od oddelení obchodného registra, vedených slovenskými Okresnými súdmi; taktiež v Českej republike, na rozdiel od existujúcej slovenskej normatívnej právnej úpravy, nebola narušená komplexná úprava českého Obchodného zákonníka osobitným právnym predpisom, upravujúcim systém obchodného registra, konkrétne obdobným právnym predpisom ako zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. Rozdiely taktiež existujú v procesnoprávnej rovine konania vo veciach obchodného registra, realizovanej v rámci osobitných konaní systematicky civilného súdneho konania: porovnaj ustanovenie § 200a až § 200g zákona č. 99/1963 Sb. Občiansky súdny rád v platnom znení, ktoré zakotvujú (1) konanie vo veciach obchodného registra, (2) konanie vo veciach obchodných spoločností, družstiev a iných právnických osôb a (3) konanie vo veciach kapitálového trhu [ako aj (4) konanie o predbežnom súhlase s vykonaním šetrenia v iných ako obchodných priestoroch vo veciach ochrany hospodárskej súťaže.] s ustanovením § 200a až § 200e zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení, ktoré zakotvujú (1) konanie vo veciach obchodného registra a rozhodovanie o námietkach proti odmietnutiu vykonania zápisu a (2) konanie o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev.

³ Dikcia českého zákonodarcu.

⁴ Dikcia slovenského zákonodarcu.

II. ZVÝŠENIE ZÁKLADNÉHO IMANIA AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI V RÁMCI PRÁVNEJ SYSTEMATIKY OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA

Zvýšenie základného imania akciovej spoločnosti je zakotvené prostredníctvom ustanovení § 202 až § 210 Obchodného zákonníka. V súčasnosti je minimálna výška základného imania akciovej spoločnosti určená ustanovením § 162 ods. 3 Obchodného zákonníka na sumu minimálne vo výške 1.000.000,-Sk alebo ekvivalent tejto sumy prepočítanej na EURO – t.j. vo výške 25.000 EUR.⁵ Zákonodarcu stanovuje, že o zvýšení základného imania nad v minimálne povinnej stanovenej výške rozhoduje valné zhromaždenie akciovej spoločnosti dvojtretinovou väčšinou hlasov prítomných akcionárov. V prípade, ak bolo vydaných viac druhov akcií, vyžaduje sa táto väčšina hlasov u prítomných akcionárov každého druhu akcií.⁶ Uznesenie valného zhromaždenia akciovej spoločnosti o zvýšení základného imania sa ukladá do zbierky listín, pričom predmetné uznesenie valného zhromaždenia možno uložiť do zbierky listín najneskôr spolu s návrhom na zápis zvýšenia základného imania v obchodnom registri. Čo sa týka obsahových náležitostí pozvánky na valné zhromaždenie akciovej spoločnosti, na ktorom má byť rozhodované o zvýšení základného imania zákonodarcu stanovuje, že v pozvánke na valné zhromaždenie alebo oznámení o konaní valného zhromaždenia sa okrem všeobecných náležitostí stanovených ustanovením § 184 ods. 4 Obchodného zákonníka⁷ uvedú aj:

- (a) dôvody navrhovaného zvýšenia základného imania,
- (b) spôsob a výška navrhovaného zvýšenia základného imania,
- (c) navrhovaný počet, menovitá hodnota, podoba, forma a druh akcií, ak sa majú vydať nové akcie (v prípade, ak sa má zvýšiť menovitá hodnota doterajších akcií, ich nová menovitá hodnota),
- (d) navrhovaná výška emisného kurzu alebo spôsob jeho určenia, ak sa zvýšenie základného imania má vykonať upísaním nových akcií,
- (e) dôvody, prečo sa navrhuje obmedzenie alebo vylúčenie práva podľa ustanovenia § 204a Obchodného zákonníka,⁸ ak sa tak navrhuje,
- (f) práva spojené s novým druhom akcií a dôsledky, ktoré bude mať ich vydanie na práva spojené s akciami skôr vydanými, ak sa navrhuje vydanie nového druhu akcií.

Ak je súčasťou pozvánky na valné zhromaždenie alebo oznámenia o konaní valného zhromaždenia návrh uznesenia valného zhromaždenia o zvýšení základného imania, v pozvánke alebo oznámení sa nemusia osobitne uviesť náležitosti stanovené vyššie uvedenými písmenami b), c), d), a f). V prípade, ak zvýšenie základného imania zahŕňa nepeňažný vklad, uvedie sa v pozvánke alebo oznámení jeho predmet a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava za plnenie emisného kurzu akcií. Valnému zhromaždeniu sa predloží znalecký posudok, ktorý preukazu-

⁵ Len na okraj treba podotknúť, že podľa toho času platného kurzu slovenskej koruny voči EUR-u je výhodnejšie, ak sa zakladatelia dohodnú na minimálnej výške základného imania určeného v zákonodarcom stanovenej sume 25.000 EUR, nakoľko tak po prepočte na slovenskú korunu zaplatia cca. sumu 875.000,-Sk. Z pohľadu právneho purizmu upozorňujem na skutočnosť, že i právna úprava minimálnej výšky základného imania zakotvená prostredníctvom predmetného ustanovenia § 162 Obchodného zákonníka mala reflektovať na skutočnosť kurzových rozdielov pri spomínaných menách.

⁶ Analogický postup aplikoval aj český zákonodarcu.

⁷ Pozvánka na valné zhromaždenie alebo oznámenie o konaní valného zhromaždenia obsahuje aspoň (a) obchodné meno a sídlo spoločnosti, (b) miesto, dátum a hodinu konania valného zhromaždenia, (c) označenie, či sa zvoláva riadne alebo mimoriadne valné zhromaždenie, (d) program rokovania valného zhromaždenia, (e) rozhodujúci deň na uplatnenie práva účasti na valnom zhromaždení, ak spoločnosť vydala zaknihované akcie.

⁸ V prípade, ak spoločnosť zvyšuje základné imanie peňažnými vkladmi, doterajší akcionári majú právo na prednostné upísanie akcií na zvýšenie základného imania, a to v pomere menovitej hodnoty ich akcií k výške doterajšieho základného imania. Výzvu na uplatnenie práva na prednostné upísanie akcií predstavenstvo zverejní. Ak spoločnosť vydala všetky akcie ako akcie na meno, predstavenstvo namiesto zverejnenia zašle výzvu všetkým akcionárom. Výzva musí obsahovať údaje z uznesenia valného zhromaždenia o zvýšení základného imania, najmä spôsob, miesto a lehotu na uplatnenie práva na prednostné upísanie akcií. Rozhodujúci deň na určenie osoby, ktorá má právo na prednostné upísanie akcií, určí valné zhromaždenie v rozhodnutí o zvýšení základného imania, pričom tento deň nesmie byť určený na skorší deň ako piaty deň nasledujúci po dni konania valného zhromaždenia, a neskorší deň ako prvý deň lehoty určenej na vykonanie práva na prednostné upísanie akcií. Právo na prednostné upísanie akcií môže byť predmetom samostatného prevodu odo dňa rozhodnutia valného zhromaždenia o zvýšení základného imania. Právo akcionárov na prednostné upísanie akcií nemožno stanovami obmedziť ani vylúčiť. Obmedziť alebo vylúčiť právo na prednostné upísanie akcií možno len uznesením valného zhromaždenia o zvýšení základného imania, ak to vyžadujú dôležité záujmy spoločnosti. Ak sa navrhuje obmedziť alebo vylúčiť právo akcionárov na prednostné upísanie akcií, musí predstavenstvo predložiť valnému zhromaždeniu písomnú správu, v ktorej odôvodní návrh na obmedzenie alebo vylúčenie prednostného práva na upísanie akcií a navrhovanú výšku emisného kurzu akcií; predstavenstvo je povinné v čase medzi zvolaním valného zhromaždenia, ktoré o obmedzení alebo vylúčení práva rozhoduje, a jeho konaním bezodkladne na požiadanie akcionára poskytnúť mu túto písomnú správu, inak pred otvorením tohto valného zhromaždenia. Za obmedzenie alebo vylúčenie práva na prednostné upísanie akcií sa nepovažuje, ak podľa uznesenia valného zhromaždenia upíše všetky akcie obchodník s cennými papiermi na základe zmluvy o obstaraní vydania cenných papierov, ak táto zmluva obsahuje záväzok obchodníka s cennými papiermi, že predá osobám, ktoré majú právo na prednostné upísanie akcií, na ich žiadosť, za cenu a v lehote určenej uznesením valného zhromaždenia akcie v rozsahu ich práva na prednostné upísanie akcií. V prípade, ak je podľa uznesenia valného zhromaždenia účelom zvýšenia základného imania vydanie akcií zamestnancom spoločnosti, je to dôležitý záujem spoločnosti, aby sa obmedzili alebo vylúčili práva na prednostné upísanie akcií.

je, že hodnota nepeňažného vkladu zodpovedá emisnému kurzu akcií, ktoré sa majú splatiť týmto vkladom. Právne relevantným z hľadiska účinkov zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti je ustanovenie § 202 ods. 4 Obchodného zákonníka ktoré stanovuje, že účinky zvýšenia základného imania nastávajú odo dňa jeho zápisu do obchodného registra, ak zákon neustanovuje inak.⁹ V súvislosti so zvyšovaním základného imania v akciovej spoločnosti treba uviesť, že zákonodarca zakotvuje päť spôsobov zvýšenia základného imania v akciovej spoločnosti, a to prostredníctvom:

- a) ustanovenia § 203 až § 206 Obchodného zákonníka: ide o zvýšenia základného imania upísaním nových akcií,
- b) ustanovenia § 207 Obchodného zákonníka: ide o podmienené zvýšenie základného imania,
- c) ustanovenia § 208 a § 209 Obchodného zákonníka: ide o zvýšenie základného imania z majetku spoločnosti,
- d) ustanovenia § 209a Obchodného zákonníka: ide o kombinované zvýšenie základného imania a
- e) ustanovenia § 210 Obchodného zákonníka: ide o zvýšenie základného imania predstavenstvom spoločnosti.

Predmetom toho článku je však výlučne posledný uvedený spôsob zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti, a to spôsob zakotvený prostredníctvom ustanovenia § 210 Obchodného zákonníka. Zákonodarca pri zvýšení základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti uvádza, že (1) stanovy alebo (2) valné zhromaždenie môžu poveriť predstavenstvo, aby za podmienok ustanovených zákonom a určených stanovami rozhodlo o zvýšení základného imania do určitej výšky. Poverenie zvýšiť základné imanie možno udeliť najviac na päť rokov, pričom valné zhromaždenie akciovej spoločnosti môže poverenie aj opakovane predĺžiť, vždy najviac o päť rokov. Na rozhodovanie valného zhromaždenia o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie sa aplikuje ustanovenie § 202 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré stanovuje kvalifikovanú väčšinu, ktorá je potrebná pre prijatie takéhoto druhu rozhodnutia – v danom prípade teda valné zhromaždenie akciovej spoločnosti rozhoduje dvojtretinovou väč-

šinou hlasov prítomných akcionárov.¹⁰ V prípade, ak spoločnosť emitovala viac druhov akcií, vyžaduje sa táto väčšina hlasov u prítomných akcionárov každého druhu akcií.

Uznesenie valného zhromaždenia o zvýšení základného imania sa ukladá do zbierky listín, pričom takéto uznesenie možno uložiť do zbierky listín najneskôr spolu s návrhom na zápis zvýšenia základného imania v obchodnom registri. Zákonodarca ďalej stanovuje, že rozhodnutie valného zhromaždenia o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie sa zapisuje do obchodného registra s uvedením schválenej výšky základného imania a takéto uznesenie valného zhromaždenia sa ukladá do zbierky listín. Predstavenstvo nemôže rozhodnúť o zvýšení základného imania pred zápisom rozhodnutia valného zhromaždenia o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie do obchodného registra.

Z pohľadu definovania konkrétnych právnych limitov pre tento spôsob zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti je relevantnou právnou skutočnosťou a v zásade i pozitívom, že zákonodarca *expressis verbis* nezakotvil maximálnu výšku rozhodnú pre zvýšenie základného imania, t.j. najvyššiu možnú výšku, do akej možno základné imanie akciovej spoločnosti zvýšiť¹¹ – výlučne stanovil, že poverenie musí určovať najvyššiu sumu, o ktorú možno zvýšiť základné imanie, ako aj (1) spôsob, akým možno zvýšenie základného imania vykonať, (2) menovitú hodnotu, (3) formu, (4) druh a (5) podobu akcií, ktoré môžu byť vydané na zvýšenie základného imania.¹² Čo sa týka počtu, koľkokrát je predstavenstvo akciovej spoločnosti oprávnené týmto spôsobom zvýšiť základné imania treba uviesť, že v rámci poverenia predstavenstva možno zvýšiť základné imanie aj viackrát, nesmie sa však prekročiť celková stanovená výška základného imania, o ktorú možno podľa poverenia zvýšiť základné imanie. Samotné rozhodnutie predstavenstva o zvýšení základného imania sa potom ukladá do zbierky listín, pričom na postup pri zvyšovaní základného imania sa inak použijú primerane ustanovenia § 203 až 209a Obchodného zákonníka, ak zákonodarca neustanovuje inak – t.j. ustanovenie Obchodného zákonníka, ktoré určujú predchádzajúce štyri spôsoby¹³ zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti. Upisovatelia akcií sú po-

⁹ Porovnaj s ustanovením § 202 ods. 5 českého Obchodného zákonníka.

¹⁰ Teda nie všetkých akcionárov. Pozri ustanovenie § 187 ods. 1 písm. b) v súvislosti s ustanovením § 187 ods. 2 Obchodného zákonníka.

¹¹ Napríklad „maximálne o jednu polovicu doterajšej výšky základného imania“ alebo „nie viac ako o jednu tretinu doterajšej výšky základného imania“ a podobne.

¹² V prípade, ak sa pripúšťa upísanie akcií nepeňažnými vkladmi, je vyžadované i (1) presné určenie, ktorý orgán spoločnosti schváli predmet nepeňažného vkladu a (2) jeho ocenenie určené znaleckým posudkom a (3) určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na plnenie emisného kurzu akcií.

¹³ Zvýšenie základného imania upísaním nových akcií, podmienené zvýšenie základného imania, zvýšenie základného imania z majetku spoločnosti a kombinované zvýšenie základného imania.

vinní splatiť celý emisný kurz akcií v lehote určenej rozhodnutím predstavenstva na účet v banke, ktorý im určí predstavenstvo.¹⁴ Splatením emisného kurzu všetkých akcií upísaných na zvýšenie základného imania, alebo splatením časti emisného kurzu upísaných akcií určenej rozhodnutím predstavenstva¹⁵ sa zvyšuje základné imanie spoločnosti a upisovatelia akcií získavajú práva akcionára. Samozrejme, pred účinnosťou zvýšenia základného imania nesmie spoločnosť vydať upisovateľom akcie. Na záver zákonodarca stanovuje, že predstavenstvo je povinné najneskôr do jedného mesiaca po ukončení kalendárneho roka podať návrh na zápis zvýšenia základného imania do obchodného registra v rozsahu, v akom sa základné imanie v priebehu kalendárneho roka zvýšilo.¹⁶

III. ZVÝŠENIE ZÁKLADNÉHO IMANIA AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI V RÁMCI PRÁVNEJ SYSTEMATIKY ČESKÉHO OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA

Český Obchodný zákonník spôsoby zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti upravuje rovnako tak prostredníctvom svojich ustanovení § 202 až § 210 – minimálna výška základného imania je však upravované odlišne do Obchodného zákonníka (ak sa ďalej v texte uvádza „Obchodný zákonník“ v príslušnom gramatickom tvare, mám na mysli slovenský Obchodný zákonník); český zákonodarca výšku základného imania akciovej spoločnosti upravil diferencovane, v závislosti od skutočnosti, či v danom prípade ide o akciovú spoločnosť založenú na základe verejnej ponuky akcií alebo o akciovú spoločnosť založenú bez verejnej ponuky akcií.¹⁷ Pri akciovej spoločnosti založenej na základe verejnej ponuky akcií musí mať základné imanie minimálne výšku 20.000.000,- Kč¹⁸ a pri akciovej spoločnosti založenej bez verejnej ponuky akcií musí mať základné imanie minimálne výšku

2.000.000,- Kč. S ohľadom na vyššie uvedené je relevantným ustanovenie § 162 ods. 4 českého Obchodného zákonníka, podľa ktorého ak sa zvyšuje základné imanie akciovej spoločnosti, ktorého výška je nižšia ako 20.000.000,- Kč, verejnou ponukou, musí sa zvýšiť minimálne na výšku 20.000.000,- Kč.

Čo sa týka právomoci zvyšovania základného imania akciovej spoločnosti, o tejto skutočnosti rozhoduje valné zhromaždenie spoločnosti, samozrejme s výnimkou prípadov, keď pôjde v súlade s ustanovením § 210 českého Obchodného zákonníka o zvýšení základného imania akciovej spoločnosti rozhodnutím predstavenstva. Rovnako tak ako v rámci slovenskej normatívnej právnej úpravy, účinky zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti zákonodarca viaže na deň zápisu výšky základného imania do obchodného registra; ostatné všeobecné súvislosti zvyšovania základného imania v akciovej spoločnosti sú v českom Obchodnom zákonníku upravené obdobným spôsobom ako v rámci slovenskej normatívnej právnej úpravy. Český zákonodarca upravuje týchto päť spôsobov zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti:

- a) ustanovenie § 203 až § 206: ide o zvýšenie základného imania upísaním nových akcií,¹⁹
- b) ustanovenie § 207: ide o podmienené zvýšenie základného imania,
- c) ustanovenie § 208 a § 209: ide o zvýšenie základného imania z vlastných zdrojov spoločnosti,
- d) ustanovenie § 209a: ide o kombinované zvýšenie základného imania a
- e) ustanovenie § 210, ktoré konečne zakotvuje zvýšenie základného imania rozhodnutím predstavenstva.

Ako som už uviedol vyššie, predmetom tohto článku je výlučne právny rozbor v systematike oboch obchodných kódexov zakotveného posledného spôsobu zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti,

¹⁴ V danom prípade sa ustanovenie § 204 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého ak sa upisovateľ zaviazal k peňažnému vkladu, je povinný splatiť časť menovitej hodnoty ním upísaných akcií v lehote a vo výške určenej uznesením valného zhromaždenia, najmenej však vo výške 30 % menovitej hodnoty akcií na účet v banke, ktorý určí upisovateľom predstavenstvo (pri spoločnostiach, ktorých akcie burza prijala na obchodovanie na trhu kótovaných cenných papierov, vyžaduje sa v tejto lehote splatenie celého emisného kurzu akcií), nepoužije. Naopak, ustanovenie § 204 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého uznesenie valného zhromaždenia o zvýšení základného imania môže schváliť, že určitý počet akcií môžu zamestnanci spoločnosti nadobudnúť za cenu nižšiu ako emisný kurz akcií, ak bude tento rozdiel spoločnosť kryť z vlastných zdrojov (podmienky upisovania a splácania akcií zamestnancami spoločnosti určí uznesenie valného zhromaždenia o zvýšení základného imania), je v danom prípade plne aplikovateľné.

¹⁵ To v prípade, ak sa zvyšuje základné imanie akciovej spoločnosti aplikovaním ustanovenia § 204 ods. 4 Obchodného zákonníka.

¹⁶ Pozri ustanovenie § 210 ods. 5 a porovnaj s ustanovením § 210 ods. 4 Obchodného zákonníka.

¹⁷ Založenie akciovej spoločnosti na základe verejnej ponuky akcií je upravené prostredníctvom ustanovenia § 164 a nasl. českého Obchodného zákonníka, pričom založenie akciovej spoločnosti bez verejnej ponuky akcií zakotvuje zákonodarca prostredníctvom ustanovenia § 172 českého Obchodného zákonníka. Porovnaj so slovenskou normatívnou právnou úpravou verejnej a súkromnej akciovej spoločnosti, zakotvenej v ustanovení § 154 ods. 3, 4 a 5 Obchodného zákonníka.

¹⁸ Ak neustanoví osobitný právny predpis inak.

¹⁹ Český zákonodarca bol z pohľadu právneho purizmu precíznejší, nakoľko zakotvil pri tomto spôsobe zvýšenia základného imania osobitné ustanovenie, ktorá upravuje tzv. „poukážku na akcie“ – takéto ustanovenie slovenský zákonodarca v Obchodnom zákonníku nezakotvil; pozri ustanovenie § 204b českého Obchodného zákonníka.

t.j. v prípade českého Obchodného zákonníka zvýšenie základného imania²⁰ rozhodnutím predstavenstva.

Prostredníctvom ustanovenia § 210 českého Obchodného zákonníka zákonodarca stanovuje, že uznesením valného zhromaždenia je možné²¹ poveriť predstavenstvo, aby za podmienok určených českým Obchodným zákonníkom a stanovami akciovej spoločnosti rozhodlo o zvýšení základného imania dvoma spôsobmi, a to:

- (1) zvýšením základného imania upisovaním akcií a/alebo
- (2) zvýšením základného imania z vlastných zdrojov spoločnosti, s výnimkou nerozdelenej zisku,

najviac však o jednu tretinu doterajšej výšky základného imania v dobe, kedy valné zhromaždenie zvýšením základného imania poverilo predstavenstvo. Relevantnou je právna skutočnosť, že poverenie predstavenstva k rozhodnutiu o zvýšení základného imania nahrádza rozhodnutie valného zhromaždenia o zvýšení základného imania; český zákonodarca taktiež špecifikuje, že predmetné poverenie musí obsahovať hodnotu, druh, formu a podobu akcií, ktoré majú byť vydané na zvýšenie základného imania. Predstavenstvo môže v rámci poverenia zvýšiť základné imanie aj viackrát, samozrejme za predpokladu, že celková čiastka zvýšenia základného imania neprekročí zákonodarcom v ustanovení § 210 ods. 1 českého Obchodného zákonníka prvá veta stanovený zákonný limit.²²

Čo sa týka formy rozhodnutia predstavenstva akciovej spoločnosti o zvýšení základného imania, skriptuálna právna forma je sprísnená – zákonodarca prostredníctvom ustanovenia § 210 ods. 2 českého Obchodného zákonníka vyžaduje formu notárskej zápisnice; do obchodného registra sa zapisuje rozhodnutie predstavenstva o zvýšení základného imania, nie však poverenie valného zhromaždenia na zvýšenie základného imania. Čo sa týka postupu aplikovaného pri zvyšovaní základného imania rozhodnutím predstavenstva akciovej spoločnosti, český zákonodarca tak, ako slovenský, odkazuje na primeranú aplikáciu ustanovení § 203 až § 209 príslušného obchodného kódexu, ktoré upravujú ostatné spôsoby zvyšovania základného imania.²³ Poverenie zvýšiť základné imanie je možné udeliť najdlhšie na dobu piatich rokov odo dňa, kedy

sa konalo valné zhromaždenie, ktoré sa uznieslo na poverení predstavenstva zvýšením základného imania.

IV. ZÁVER

V tejto časti článku sa pokúsim formulovať právny záver, ktorý bude záverečným výsledkom obsahujúcim výsledné hodnotenie oboch analyzovaných právnych úprav zvýšenie základného imania, ako i možným návrhom pre eventuálnu legislatívnu zmenu ustanovenia § 210 Obchodného zákonníka. Predtým však krátka právna komparácia.

Podľa českej právnej regulácie je možné zvýšiť základné imanie rozhodnutím predstavenstva iba jediným spôsobom – výlučne postupom, kedy na základe uznesenia valného zhromaždenia akciovej spoločnosti dôjde k povereniu predstavenstva, aby za podmienok určených českých Obchodným zákonníkom a stanovami akciovej spoločnosti rozhodlo o zvýšení základného imania. Naproti tomu, slovenská normatívna právna úprava zvýšenia základného imania predstavenstvom podľa toho času platného a účinného znenia ustanovenia § 210 ods. 1 Obchodného zákonníka prvá veta, podľa môjho právneho názoru, stratifikuje dva spôsoby zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti predstavenstvom:

- a) prvý spôsob zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti je realizovaný na základe poverenia predstavenstva na zvýšenie základného imania, ktoré je priamo zakotvené v obsahu stanov akciovej spoločnosti;
- b) pre realizovanie druhého spôsobu zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti je nevyhnutným základom uznesenie valného zhromaždenia, ktorým valné zhromaždenie akciovej spoločnosti poverí predstavenstvo na zvýšenie, resp. zvýšením základného imania.

Predmetný právny výsledok odôvodňujem predovšetkým s poukazom na slovenským zákonodarcom použitý právny jazyk, *expressis verbis* ustanovujúci, že „stanovy alebo valné zhromaždenie môžu poveriť predstavenstvo“ – vo vyššie uvedenej právnej vete, ktorú zvolil slovenský zákonodarca, nie je aplikované slovné spojenie „stanovy a valné zhromaždenie“,“²⁴ kto-

²⁰ Z pohľadu právneho purizmu treba uviesť, že český zákonodarca používa pojem „základný kapitál“, pričom slovenský zákonodarca pristúpil k právnemu termínu „základné imanie“.

²¹ V českom jazyku „lze“.

²² V prípade ak je predstavenstvo poverené rozhodnúť o zvýšení základného imania s tým, že emisný kurz akcií je možné splácať nepeňažnými vkladmi, musí poverenie na zvýšenie základného imania obsahovať aj určenie, ktorý orgán akciovej spoločnosti rozhodne o ocenení nepeňažného vkladu na základe znaleckého posudku.

²³ V danej súvislosti taktiež upozorňujem na ustanovenie § 210 ods. 4 českého Obchodného zákonníka, absentujúceho v rámci slovenskej komercionalistickej normatívnej právnej úpravy – český zákonodarca stanovuje, že „vyplýva-li to ze stanov, může valná hromada pověřit představenstvo zvýšením základního kapitálu upisováním akcií zaměstnanci společnosti, zejména může po přijetí rozhodnutí o rozdělení zisku rozhodnout, že podíl zaměstnanců na zisku společnosti lze použít jen ke splacení těchto akcií. Podrobnosti určí stanov.“ V tejto časti považujem českú právnu úpravu za komplexnejšiu.

²⁴ Alebo iné slovné spojenie, z ktorého by vyplývalo, že v danom prípade išlo o bližšie špecifikovanie poverenia, ktoré na základe

ré by poukazovalo výlučne na jediný spôsob zvýšenia základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti, ergo poverenie predstavenstva na zvýšenie základného imania inkorporované v stanovách akciovej spoločnosti by predstavovalo *conditio sine qua non*²⁵ neskoršieho rozhodovania valného zhromaždenia o poverení predstavenstva na zvýšenie základného imania, teda určovalo by, za akých podmienok a v akých intenciách o tejto otázke valné zhromaždenie môže rozhodovať (predmetná otázka však jednoznačne patrí do pôsobnosti²⁶ valného zhromaždenia akciovej spoločnosti) valné zhromaždenie, ktoré svojim uznesením poverí predstavenstvo na postup predpokladaný slovenským zákonodarcom v ustanovení § 210 Obchodného zákonníka; naopak, zákonodarcou použitím slova „alebo“ namiesto spojky „a“ alebo inej právnej konštrukcie uviedol eventualitu tohto postupu zvýšenia základného imania, ktorá spočíva v možnosti určiť si, či o predmetnom poverení predstavenstva bude formou uznesenia rozhodovať valné zhromaždenie akciovej spoločnosti, alebo či predmetné poverenie predstavenstva bude obsahom stanov akciovej spoločnosti. Tak v českej, ako i slovenskej regulácii tohto spôsobu zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti zákonodarca zakotvil, že predmetné poverenie možno udeliť maximálne na päť rokov – uvádzané ustanovenie však v rámci českej normatívnej právnej úpravy nespôsobuje žiadne výkladové problémy, nakoľko zvýšenie základného imania rozhodnutím predstavenstva je možné, ako už i so samotného názvu ustanovenia § 210 českého Obchodného zákonníka vyplýva, výlučne jediným spôsobom, a to rozhodnutím valného zhromaždenia, ktoré bude mať formu uznesenia.

Slovenská normatívna právna úprava však aj v tejto časti vyvoláva nejasnosti a značnú výkladovú polemiku, nakoľko zákonodarca stanovil, že „poverenie zvýšiť základné imanie možno udeliť“ – pojem ude-

lenie, podľa môjho právneho názoru, treba viazať na príslušný obsahový úkon,²⁷ ktorým valné zhromaždenie formou uznesenia rozhoduje o poverení predstavenstva na zvýšenie základného imania. Ak pôjdeme do právnych dôsledkov toho zákonného ustanovenia, môže nám vzniknúť absurdná situácia – v prípade, ak by sa mal termín „udeliť“ aplikovať aj na obsahové dojednanie zakotvené v stanovách akciovej spoločnosti, ktoré upravuje poverenie predstavenstva na zvýšenie základného imania, potom by takéto ustanovenie stanov akciovej spoločnosti malo temporálne limitovanú platnosť, nakoľko by v súlade s ustanovením § 210 ods. 1 Obchodného zákonníka druhá veta bolo „udelené na päť rokov;“ po uplynutí päťročnej lehoty by ex lege jeho platnosť zanikala a valné zhromaždenie akciovej spoločnosti by muselo uznesením riadne rozhodnúť o zmene a doplnení stanov spoločnosti,²⁸ pričom takéto uznesenie valného zhromaždenia akciovej spoločnosti by bolo dodatkom stanov spoločnosti a predstavenstvo by muselo podávať návrh na zápis do obchodného registra – táto procedúra by sa potom opakovala každých päť rokov.

Čo sa týka zákonodarcom maximálne stanovenej výšky, o ktorú možno týmto spôsobom zvýšiť základné imanie, v rámci slovenskej právnej úpravy neexistuje zákonný limit, určujúci predmetnú hranicu – naopak, český zákonodarca zvolil opačný prístup keď stanovil, že týmto spôsobom je možné zvýšiť základné imanie akciovej spoločnosti maximálne o jednu tretinu doterajšej výšky základného imania, teda výšky základného imania akciovej spoločnosti v dobe, kedy valné zhromaždenie o poverení predstavenstva rozhoduje. V tejto časti osobne považujem slovenskú právnu úpravu za liberálnejšiu a pre potreby aplikačnej praxi flexibilnejšiu, a to s pochopiteľného dôvodu – je ponechané na vôľu samotnej spoločnosti, o akú čiastku zvýši svoje základné imanie.

internej normatívnej úpravy stanov akciovej spoločnosti v intenciách Obchodného zákonníka bude realizovať formou uznesenia, ktorým poverí predstavenstvo na zvýšenie základného imania, valné zhromaždenie akciovej spoločnosti. Ak chce slovenský zákonodarca právne nerozporným spôsobom definovať jediný spôsob zvýšenia základného imania akciovej spoločnosti v previazanosti na internú normatívnu úpravu stanov akciovej spoločnosti, mal aplikovať obdobnú právnu koncepciu ako český zákonodarca – to znamená, mohol uviesť, že „uznesením valného zhromaždenia je možné poveriť predstavenstvo akciovej spoločnosti, aby za podmienok určených týmto zákonom (t.j. Obchodným zákonníkom) a stanovami akciovej spoločnosti rozhodlo o zvýšení základného imania ...“.

²⁵ Z latinčiny – podmienka, bez ktorej nie, rozumie podmienka platnosti, prípustnosti.

²⁶ V súlade s ustanovením § 187 ods. 1 Obchodného zákonníka do pôsobnosti valného zhromaždenia patrí: (a) zmena stanov, (b) rozhodnutie o zvýšení a znížení základného imania, o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie podľa § 210 a vydanie dlhopisov, (c) voľba a odvolanie členov predstavenstva, pokiaľ stanovy neurčujú, že ich voľ a odvoláva dozorná rada (§ 194 ods. 1), (d) voľba a odvolanie členov dozornej rady a iných orgánov určených stanovami, s výnimkou členov dozornej rady volených a odvolávaných podľa § 200, (e) schválenie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky, rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát a určení tantiém, (f) rozhodnutie o premene akcií vydaných ako listinné cenné papiere na zaknihované cenné papiere a naopak, (g) rozhodnutie o zrušení spoločnosti a o zmene právnej formy, (h) rozhodnutie o skončení obchodovania s akciami spoločnosti na burze a rozhodnutie o tom, že spoločnosť prestáva byť verejnou akciovou spoločnosťou, (i) schvaľovanie pravidiel odmeňovania členov orgánov spoločnosti, ak stanovy neurčia, že pravidlá odmeňovania schvaľuje dozorná rada, (j) rozhodovanie o schválení zmluvy o prevode podniku alebo zmluvy o prevode časti podniku, (k) rozhodnutie o ďalších otázkach, ktoré zákon alebo stanovy zahŕňajú do pôsobnosti valného zhromaždenia.

²⁷ Úmyselne používam termín „úkon“ a nie „právny úkon“ – som toho právneho názoru, predovšetkým s poukazom na skutočnosť, ktorý orgán je v akciovej spoločnosti oprávnený prejavovať za spoločnosť právne relevantným spôsobom navonok svoju vôľu, a tak zaväzovať akciovú spoločnosť voči tretím osobám, že uznesenie valného zhromaždenia nie je právnym úkonom: tým je len uznesenie predstavenstva, resp. bez ohľadu na právnu formu realizovaného rozhodnutia, právne relevantným spôsobom prejavovaná vôľa štatutárneho orgánu spoločnosti.

²⁸ O presný postup a podmienky stanovujúce limity poverenia predstavenstva zvýšením základného imania akciovej spoločnosti.

Odlíšny prístup v koncepcii tohto druhu zvýšenia základného imania v akciovej spoločnosti použili zákonodarcovia aj pri zápisoch právne relevantných skutočností²⁹ do obchodného registra: v súlade s českou normatívnou právnou úpravou treba uviesť, že do obchodného registra sa zapisuje výlučne rozhodnutie predstavenstva o zvýšení základného imania, ktoré musí mať z hľadiska splnenia formálno-právnych kritérií formu notárskej zápisnice, pričom však poverenie predstavenstva na zvýšenie základného imania realizované zo strany valného zhromaždenia akciovej spoločnosti sa do obchodného registra nezapisuje. Inú koncepciu zvolil slovenský zákonodarca – rozhodnutie valného zhromaždenia realizované vo forme uznesenia, ktorým sa poveruje predstavenstvo zvýšiť základné imanie, nemusí mať rigidne formu notárskej zápisnice, avšak povinne sa zapisuje do obchodného registra s uvedením schválenej výšky základného imania, pričom sa ukladá i do zbierky listín. Dodržanie uvedeného postupu v danom prípade tvorí *conditio sine qua non* následného rozhodnutia predstavenstva o zvýšení základného imania – *argumentum a contrario*, predstavenstvo nemôže rozhodnúť o zvýšení základného imania pred zápisom rozhodnutia valného zhromaždenia o poverení predstavenstva zvýšiť základné imanie do obchodného registra; tento postup však s poukazom na vyššie uvedené neplatí, ak ide o prvý z dvoch definovaných postupov aplikovaných pri zvýšení základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti, teda o postup, pri ktorom priamo stanovy akciovej spoločnosti upravujú poverenie (a konkrétne podmienky) dané predstavenstvu na zvýšenie základného imania a nie je potrebné uznesenie valného zhromaždenia o poverení predstavenstva na zvýšenie základného imania; s poukazom na vyššie uvedené teda možno konštatovať, že z pohľadu slovenskej legislatívy je efektívnejší postup, pri ktorom je poverenie predstavenstva na zvýšenie základného imania zakotvené priamo v stanovách akciovej spoločnosti: v tomto prípade sa nevyžaduje uznesenie valného zhromaždenia, ktorým sa poveruje predstavenstvo spoločnosti na zvýšenie základného imania, nie je potrebné zapisovať uznesenie valného zhromaždenia, ktorým bolo rozhodnuté o poverení predstavenstva na zvýšenie základného imania do obchodného registra, a taktiež nie je potrebné, aby bolo predmetné uznesenie valného zhromaždenia ukladané do zbierky listín.

Čo sa týka oboch koncepcií zakotvených v ustanovení § 210 príslušných obchodných kódexov musím uviesť, že s istými limitami mi viac konvenuje česká normatívna právna úprava – nevidím *ratio* prístupu slovenského zákonodarcu, spočívajúce v povinnosti zapisovania uznesenia valného zhromaždenia, ktorým bolo poverené predstavenstvo na zvýšenie základného imania, v obchodnom registri a jeho ukladanie do zbierky listín pred samotným rozhodnutím predsta-

venstva o zvýšení základného imania, ktoré sa taktiež ukladá do zbierky listín. Tento postup je rigidný, zbytočne formálny a zdĺhavý – istú odôvodnenosť by som videl pri situáciách, kedy by sa zákonodarca snažil chrániť práva dobromyseľných tretích osôb alebo veriteľov akciovej spoločnosti, povedzme pri znížení základného imania; česká koncepcia, podľa ktorej sa do obchodného registra zapisuje výlučne rozhodnutie predstavenstva o zvýšení základného imania a poverenie zvýšiť základné imanie sa do obchodného registra nezapisuje, je podľa môjho právneho názoru dostatočná a z právneho pohľadu primerane flexibilná. V otázke formy rozhodnutia predstavenstva o zvýšení základného imania, pri ktorom požaduje český zákonodarca notársku zápisnicu, viem pochopiť z pohľadu povahy rozhodnutia sprísnenú právnú formu a zároveň ju považujem za vhodnú a v prípade potreby dostatočne preukaznú.

Na záver tohto príspevku uvediem nasledovné: neviem, či bol prístup slovenského zákonodarcu v otázke zvýšenia základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti taký, že zákonodarca definoval dva postupy – prvý, jednoduchší, aplikovaný v prípade, ak poverenie na zvýšenie základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti je inkorporované priamo v jej stanovách a druhý, komplikovanejší, pri ktorom je pre zvýšenie základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti nevyhnutné uznesenie valného zhromaždenia, ktorým bude predstavenstvo akciovej spoločnosti poverené k zvýšeniu základného imania, k tomu sa viažuci procesný postup zapisovania v obchodnom registri a publikovania v zbierke listín nevynímajú. Osobne si myslím, že slovenský zákonodarca mal na mysli výlučne jediný postup aplikovaný pri zvýšení základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti, a to postup prijatý aj českým zákonodarcom, pri ktorom na základe uznesenia valného zhromaždenia dochádza k povereniu predstavenstva na zvýšenie základného imania, pričom mnou uvádzanú dvojkolažnosť interpretácií postupu tohto spôsobu zvýšenia základného imania zapríčinila nedôslednosť a nevhodne zvolený právny jazyk slovenského zákonodarcu (namiesto spojky „a“ aplikované „alebo“); nech je odpoveď na vyššie uvedenú otázku akákoľvek, z pohľadu právneho purizmu by som osobne v aplikačnej praxi v právnom postavení akciovej spoločnosti, ktorá chce zvýšiť základné imanie v súlade s ustanovením § 210 Obchodného zákonníka preferoval postup, pri ktorom by najskôr valné zhromaždenie spoločnosti uznesením rozhodlo o poverení predstavenstva na zvýšenie základného imania, a následne by predstavenstvo o zvýšení základného imania v zákonných intenciách aj rozhodlo (i v intenciách momentov vyžadovaného procesného postupu pri zápise uznesenia valného zhromaždenia do obchodného registra a uloženia do zbierky listín, a následného rozhodnutia predstavenstva o zvýšení zá-

²⁹ Inak spôsobujúcich právne účinky zvýšenia základného imania.

kladného imania, ktoré bude taktiež uložené do zbierky listín).

Bez ohľadu na skutočnosť, aká bude teda odpoveď na vyššie položenú básnickú otázku som právneho názoru, že v oboch prípadoch je nevyhnutná novelizácia ustanovenia § 210 Obchodného zákonníka. Ak mal zákonodarca na mysli len jeden, mnou vyššie zmienený postup zvýšenia základného imania predstavenstvom akciovej spoločnosti, preferoval by som českú norma-

tívnu právnú úpravu s výnimkou určenia maximálnej výšky, o ktorú možno týmto spôsobom základné imanie zvýšiť. V prípade, ak mal zákonodarca na mysli dva postupy realizácie zvýšenia základného imania podľa ustanovenia § 210 Obchodného zákonníka, je na mieste presne definovať a vzájomne právne jednoznačným spôsobom odlišiť zákonné podmienky, ktorých splnenie v týchto prípadoch zákonodarca vyžaduje.